

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Irena Lipowicz

II.517.566.2014

Warszawa, 26. III. 2014

Pan
Andrzej Seremet
Prokurator Generalny

Dot. PG VII G 073/81/13

Szanowny Panie Prokuratorze Generalny,

Z rozczarowaniem przyjąłem informację Pana Prokuratora, zawartą w piśmie z dnia 14 lutego 2014 r., o stwierdzeniu braku przesłanek do podejmowania przez prokuratorów działań o charakterze prawnym w sprawie przebywania w jednostkach penitencjarnych osób z niepełnosprawnością intelektualną.

Analizując treść pisma Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 10 lutego 2014 r. dostrzegam sprzeczność między zawartymi w nim informacjami a powyższą konkluzją Pana Prokuratora. W przedmiotowym piśmie stwierdza się, że ponad 200 osób pozbawionych wolności to osoby niepełnosprawne umysłowo, funkcjonujące na poziomie intelektualnym dziecka w wieku 6 i 9 lat. Stopień ich rozwoju psychofizycznego nie pozwala więc na osiągnięcie celów kary określonych w art. 67 Kodeksu karnego wykonawczego. Niemożliwym jest bowiem ustalenie programu oddziaływań dla tych osób zmierzających do świadomych zmian własnych postaw i zaktywizowanie ich do udziału w jego realizacji, co jest pierwszym krokiem w postępowaniu resocjalizacyjnym. Praca z osobami z umiarkowaną i znaczną niepełnosprawnością intelektualną ma na celu przede wszystkim osiągnięcie podstawowego poziomu kompetencji, tożsamości i podmiotowości. **Trudno zatem uznać, że są one zdolne do odbywania kary pozbawienia wolności. Oddziaływania Służby Więziennej koncentrują się wyłącznie na zapewnieniu im bezpieczeństwa osobistego i udzielaniu pomocy w codziennym funkcjonowaniu.**

Przetrzymywanie tych osób w warunkach więziennych może narazić Polskę na odpowiedzialność przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka.

W mojej ocenie w tych sprawach należy podjąć niezwłocznie działania prawne, zważywszy na istnienie obawy, że doszło do wydania prawomocnych orzeczeń, których uchylene i ewentualnie w konsekwencji zmiana, może nastąpić wskutek wykorzystania przysługujących Prokuratorowi Generalnemu środków działania. Sprawa p.

– dowodzi, że przypuszczenia te nie są bezpodstawne.

Trudno zaś oczekiwać, aby Dyrektor Generalny Służby Więziennej kwestionował prawidłowość orzeczeń sądu zapadłych w tego typu przypadkach, co przywołuje Pan Prokurator jako usprawiedliwienie dla braku działań w przedmiotowej sprawie.

Wyrażam również ubolewanie, że nie zaniepokoiła Pana Prokuratora informacja Dyrektora Generalnego Służby Więziennej o siedmiu osobach przebywających w warunkach izolacji (3 osoby tymczasowo aresztowane i 4 skazane), wobec których sąd zastosował art. 31 § 1 Kodeksu karnego.

Spełnienie wszystkich przesłanek określonych w art. 94 § 1 k.k. powinno, co oczywiste, implikować obligatoryjne orzeczenie przez sąd o umieszczeniu sprawcy czynu zabronionego w odpowiednim zakładzie psychiatrycznym. W tym miejscu pragnę zauważyć, iż w wystąpieniach generalnych sygnalizowałam problem oczekiwania na umieszczenie w odpowiednim zakładzie leczniczym osób, co do których sąd orzekł, iż przypisany im czyn popełniły w warunkach określonych w art. 31 § 1 k.k. i zastosował środek zabezpieczający opisany w art. 94 § 1 k.k.

Dyrektor Generalny Służby Więziennej poinformował w cyt. piśmie, iż wobec ww. siedmiu osób został zastosowany art. 31 § 1 k.k., ale nie z uwagi na upośledzenie umysłowe, przy czym nie sprecyzował, czy wobec tych osób (części z nich) został orzeczony środek zabezpieczający, czy też odbywają kary pozbawienia wolności bądź oczekują na jej wykonanie.

Ponadto, Dyrektor powiadomił, że wszystkie osoby z upośledzeniem umysłowym odbywające karę pozbawienia wolności zostały uznane przez sąd za zdolne do odbywania tej kary i jest ona wykonywana w systemie terapeutycznym w stosownych oddziałach.

Odnoszę wrażenie, że przy analizowaniu przedmiotowej sprawy zabrakło empatii a problem osób niepełnosprawnych intelektualnie osadzonych w polskich jednostkach penitencjarnych został zmarginalizowany do przypadku p.

Z powyższych względów proszę o polecenie podległemu sobie Departamentowi Postępowania Sądowego dokonania analizy każdego z 200 wskazanych w piśmie Dyrektora Generalnego przypadków pozbawienia wolności osób z upośledzeniem umysłowym oraz sytuacji 7 osób, wobec których sąd zastosował art. 31 § 1 Kodeksu karnego. Jest to, w mojej ocenie, niezbędne dla rzetelnego zbadania tego problemu i podjęcia decyzji, co do możliwych działań prawnych w każdym z tych przypadków, nie wykluczając środków procesowych.

W moim przekonaniu zasadnym byłoby również opracowanie szkoleń dla prokuratorów w zakresie postępowania z osobami upośledzonymi umysłowo na etapie postępowania przygotowawczego.

Proszę uprzejmie o zajęcie stanowiska wobec poruszonych przeze mnie kwestii.

Z poważaniem

Jeno Jipoch